

ETYKA -Wymagania edukacyjne dla klasy IV

oparte na:

***Programie nauczania etyki w szkole podstawowej –Ludzkie Ścieżki –suplement autorstwa
Anny Ziemskiej i Łukasza Malinowskiego***

Cele i zadania stawiane przed uczniem w ramach zajęć etyki.

- dobro i zło, rozróżnianie pojęć;
- normy i zasady moralne jako wyznacznik funkcjonowania między ludźmi;
- pojęcie wartości, ich hierarchizacja;
- człowiek jako osoba (godność, szacunek, poczucie sprawiedliwości);
- sumienie, a oceny moralne;
- kształcenie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia;
- budowanie własnego systemu wartości;
- kształcenie umiejętności zastanowienia się, refleksji nad swoim systemem wartości;
- umiejętność obrony własnego stanowiska, stosowanie argumentacji i uczestnictwa w dialogu;
- nauczenie się sposobów realizowania swoich wartości w rzeczywistym świecie;
- wdrażanie do samokształcenia i pracy nad sobą;
- odkrywanie wartości ogólnoludzkich;
- kształcenie umiejętności samodzielnego podejmowania decyzji, uzasadniania wyborów i brania za nie odpowiedzialności;
- pogłębienie więzi w grupie zarówno między uczniami, jak i uczniami i nauczycielem: integracja grupy;
- pomoc w poszukiwaniu sensu życia, w poszukiwaniu swojego miejsca na ziemi;
- kształcenie samoakceptacji, tolerancji, empatii, asertywności;
- budowanie poczucia własnej wartości;
- człowiek wobec podstawowych zagadnień egzystencjalnych (narodziny, szczęście, cierpienie, śmierć);
- etyczne aspekty w relacji człowiek – przyroda;
- wartość pracy dla człowieka, aspekty etyki zawodowej.

Ocenianie:

Ocenie podlega:

- aktywne uczestniczenie w lekcji,
- wypowiedzi ustne,
- wypowiedzi pisemne,
- przygotowanie materiałów do lekcji,
- przygotowanie argumentów do dyskusji,
- prowadzenie zeszytu,
- prezentacje (prezentacje werbalne, pisemne i multimedialne),
- prace dodatkowe.

Wymagania na poszczególne oceny.

Celujący:

- samodzielne przygotowanie prezentacji/projektu,
- wzorowe prowadzenie zeszytu,
- aktywny udział we wszystkich lekcjach,
- posługiwanie się ze zrozumieniem elementarnymi pojęciami z zakresu etyki,
- systematyczne przygotowanie do lekcji,
- podejmowanie zadań dodatkowych,
- samodzielne inicjowanie pewnych działań, jak na przykład zaproponowanie i opracowanie tematu związanego z omawianym zagadnieniem, lecz zdecydowanie w stopniu ykraczającym poza standard i program obowiązkowy.

Bardzo dobry:

- systematyczne przygotowanie do lekcji,
- czynny udział w zajęciach/dyskusjach,
- posługiwanie się ze zrozumieniem elementarnymi pojęciami z zakresu etyki/filozofii,
- wzorowe prowadzenie zeszytu, odrobione prace domowe.

Dobry:

- systematyczne przygotowanie do lekcji,
- częsty udział w dyskusjach, rozumienie elementarnych pojęć z zakresu etyki/filozofii,
- dobrze prowadzony zeszyt,
- odrobione prace domowe,

Dostateczny:

- rozumienie omawianych zagadnień,
- sporadyczny udział w dyskusjach,
- prowadzenie zeszytu,

Dopuszczający:

- bierny udział w lekcjach, prowadzenie zeszytu,

Niedostateczny:

- niespełnienie powyższych warunków.

Treści nauczania:

1. Wstęp – co to jest etyka?

1.1. Narodziny etyki, Postępowanie: jak bym postąpił w danej sytuacji. Ocenianie postępowania innych. Powinność i jej znaczenie.

1.2. Etyka w życiu codziennym: zadawanie pytań. Dokonywanie wyborów. Nawyki i zwyczaje.

1.3. Normy: normy etyczne i prawo.

1.4. Czym jest wartość? Obiektywizm wartości. Życiowe wybory między wartościami.

2. Poznawanie siebie, dostrzeganie cech indywidualnych własnych i najbliższych osób.

2.1. Poznawanie samego siebie: opisywanie postaci. Tożsamość.

2.2. Zagadnienie tego, kim jesteśmy. Jak oceniają nas inni i na jakiej podstawie. Jak ważne jest imię. Co to znaczy „być sobą”?

2.3. „Jak być sobą?”. Waga poznania samego siebie.

3. Wyjaśnianie prawdziwego znaczenia własnych zachowań oraz ich przyczyn i konsekwencji.

3.1. Konsekwencje. Stawianie warunków. Wyrządzanie krzywdy i jej doznawanie. Etyczny wybór

3.2. Kłamstwo i prawda. Wydawanie sądów. Czy dobro i zło zależą od sytuacji? Pojęcia: dobra, odwagi, bohaterstwa. Moralność jako coś, co musimy wydobyć z siebie.

3.3. Dlaczego postępuję w jakiś sposób? Nasze zachowanie wobec kogoś. Poczucie winy, lekceważenie,

4. Człowiek jako osoba, godność człowieka.

- 4.1. Człowieczeństwo: próba zdefiniowania człowieka. Natura człowieka.
- 4.2. Rozważania o śmierci: dzieci chore i najbliżsi, śmierć w mediach i filmach. Oswajanie się ze śmiercią bliskich osób. W jakim sensie śmierć czyni nas istotami ludzkimi?
- 4.3. Miłość: moc miłości. Potrzeba miłości. Miłość w literaturze i sztuce. Rodzaje miłości.
- 4.4. Prawda: różne znaczenia słowa „prawda”. Zdania prawdziwe. Paradoksy i zagadki związane z prawdą.
- 4.5. Tolerancja: inność w grupie. Pozytywny ideał tolerancji. My i nietolerancja. Tolerancja a obojętność.
- 4.6. Zło: istnienie zła. Pojęcie zła moralnego. Szukanie usprawiedliwień. Niezawinione cierpienie.
5. Przyjmowanie odpowiedzialności za siebie.
  - 5.1. Odpowiedzialność: różne rodzaje odpowiedzialności. Sumienie. Granice odpowiedzialności.
  - 5.2. Czy warto jest być osobą odpowiedzialną ?
6. Prawa i obowiązki, zasady i reguły postępowania, w tym także w ruchu drogowym.
  - 6.1. Lista praw i obowiązków (szkolne, prawa człowieka i dziecka, prawo karne, ruch drogowy, dekalog, obowiązki domowe)
  - 6.2. Prawa a zasady.
  - 6.3. Szczegółowe prawa,
  - 6.4. Prawa: znaczenie posiadania prawa do czegoś. Różne sposoby walki o prawa. Lista praw powszechnych – Konwencja Praw Dziecka, Deklaracja Praw Człowieka.
7. Uczestnictwo w grupie, porozumiewanie się z innymi.
  - 7.1. Klimat grupowy. Sposoby przedstawiania się. Wyrażanie swoich uczuć. Symbolika grupy.
  - 7.2. Porozumiewanie się. Wymiana myśli. Aktywne słuchanie. Komunikowanie się. Język niewerbalny.
  - 7.3. Asertywność.
  - 7.4. Współdziałanie. Wspólne budowanie i opowiadanie.
8. Wolność i jej różne rozumienie, autorytety i wzory osobowe.
  - 8.1. Wybór wzorców moralnych – kryteria.
  - 8.2. Lista autorytetów, wzorców – osoby publiczne, z najbliższego otoczenia, z filmu lub literatury.
  - 8.3. Autorytet: pojęcie autorytetu. Autorytet moralny i religijny. Potrzeba autorytetu. Krytyka.
  - 8.4. Wolność: wolność jako wartość. Niewolnictwo. Wolna wola. Wolność jako istota człowieczeństwa. Ograniczenia wolności.

9. Praca i jej wartość dla człowieka.

10. W świecie wartości: pokój, szacunek, szczęście, pokora, uczciwość, prostota, jedność.

11. Uzasadnianie opinii, wydawanie sądów, kryteria ocen, między innymi w odniesieniu do zjawisk społecznych na poziomie małej grupy, społeczności szkolnej i społeczności lokalnej.

11.1. Wątpienie jako metoda poznawcza.

11.2. Uzasadnianie przekonań: konieczność uzasadniania. Sposoby uzasadniania swoich poglądów lub działań.

12. Problematyka wybranych zagadnień bioetycznych i związanych z ochroną środowiska.

12.1. Przyroda i jej znaczenie dla człowieka: stosunek człowieka do przyrody. Ochrona przyrody i jej konieczność.

12.2. Relacje człowiek - zwierzęta. Postępowanie człowieka wobec zwierząt.